Policy om handelsavtalet mellan EU och USA (TTIP)

Fack och arbetsgivare inom industrin stödjer tillkomsten av ett handelsavtal mellan EU och USA, då vi anser att det stärker Sveriges konkurrenskraft och ökar möjligheten att både bevara och skapa jobb i Sverige.

Fack och arbetsgivare inom industrin har enats om denna policy som ett bidrag till förhandlingarna mellan EU och USA.

Inledning

Värdet av en fri och öppen handel är stort för Sverige som nation och för den svenska industrin. Fack och arbetsgivare inom industrin har grundinställningen att det är bäst för Sveriges ekonomi om handeln av varor och tjänster mellan länder kan utvecklas fritt. Det innebär att handelsavtalet måste motverka protektionism.

Vi menar att det finns starka skäl för ett handelsavtal mellan EU och USA, bland annat eftersom det har uppstått stiltje i förhandlingarna om nya flerpartsavtal inom WTO. Ett handelsavtal mellan EU och USA leder till ökad handel och fler investeringar över Atlanten, bland annat genom ett ökat samarbete om internationella bestämmelser och standarder.

Vi anser dock att det behövs vissa restriktioner för att skydda nationell handlingsfrihet och arbetsrätt. Vi ser även ett behov av en fri marknad för offentlig upphandling samt att ett investeringsskydd ingår i handelsavtalet för att den fria handeln ska fungera på ett bra sätt.

Nationell handlingsfrihet

Det är viktigt att ett nytt handelsavtal bekräftar rätten att lagstifta om och prioritera åtgärder när det gäller hälsa, miljö och säkerhet. Vi ser positivt på utarbetandet av ett samlat hållbarhetskapitel i avtalet som kräver fastställd process för efterlevnad och uppföljning. Avtalet måste även säkerställa att processen för att stifta lagar och ta fram standarder är öppen och inte diskriminerar någon part. Det ska vara lätt för både lagstiftare och allmänhet på båda sidor av Atlanten att få information om befintliga och kommande regelverk. Förändringar som görs ska informeras om tydligt och hanteringen av dessa ska ske på ett sätt som står i överensstämmelse med WTO:s grundprinciper.

Ett nytt handelsavtal bör omfatta en långsiktig plan för hur EU och USA ska samordna sektorsspecifika lagar och standarder, när så kan ske utan att sänka gällande kravnivåer för hälsa, miljö och säkerhet. Avtalet bör skrivas så att nya sektorsavtal enkelt kan adderas till de avtal för fordon, kemikalier, kosmetika, textiler och medicintekniska produkter som förhandlas i dag. Avtalet bör även omfatta former för samverkan kring nya områden, exempelvis nanoteknik, där heltäckande regelverk i dag saknas.

Det är vanligt att europeiska och amerikanska lagar och standarder har samma mål, men att parterna använder olika metoder och medel för att nå målen. Här finns en stor potential i att samordna regelverken för att begränsa företagens extra kostnader, underlätta tillträde till nya marknader och samtidigt bidra till att göra EU:s och USA:s relativt höga krav när det gäller hälsa, miljö och säkerhet världsnormerande.

Arbetsrätt

Frihandel och ökade investeringar ska stimulera innovationskraft och effektiviseringsförmåga och inte leda till ett hänsynslöst utnyttjande av människor.

Vi anser därför att det är varje enskilt lands rättighet och skyldighet att inom ramen för landets internationella åtaganden bestämma hur arbetsmarknaden skall regleras.

Fack och arbetsgivare inom industrin ställer sig bakom ILO:s kärnkonventioner. Vi noterar att Europeiska kommissionens förhandlingsmandat innehåller skrivningar som syftar till att säkerställa att avtalet skall innehålla mekanismer som tar hänsyn till begreppet anständigt arbete (”decent work”) och därvid hänvisar till bl.a. ILO:s deklaration av 1998 om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet. För oss är det väsentligt att avtalet inte förhindrar EU:s medlemsstater att nationellt säkerställa ILO:s kärnkonventioner.

Offentlig upphandling

Vi anser att principen om nationell likabehandling ska gälla mellan EU och USA vid offentlig upphandling. Upphandlaren har rätten att ställa krav vid upphandlingen inom ramen för lika och kända villkor i konkurrensen. Kraven ska vara tydligt formulerade, ställas direkt i anbudsförfrågan och alltså inte diskriminera mellan europeiska och amerikanska anbud.

Den offentliga upphandlingen ska utföras på ett öppet sätt och motverka alla former av mutor.

Investeringsskydd

Vi anser att ett handelsavtal mellan EU och USA ska omfatta ett starkt investeringsskydd och skydd för immateriella rättigheter som upphovsrätt och patenträtt.

Sverige har i dag 67 handelsavtal som alla innefattar någon form av investeringsskydd.[1] Investeringsskydd i handelsavtal ska inte utmana länders rätt att lagstifta eller rätten att förstatliga när det motiveras av allmänintresset. Skyddet ska däremot säkerställa att alla investerare får en marknadsmässig ersättning om landet beslutar sig för att förstatliga en sektor. Dessutom ska skyddet garantera att utländska och inhemska investerare behandlas lika. Vi anser även att handelsavtalet bör innehålla en så kallad tvistelösningsmekanism, alltså riktlinjer för hur en eventuell tvist mellan stater och investerare ska avgöras. Vid konstruktionen av tvistelösningsmekanismen ska särskilt beaktas de små och medelstora företagens möjlighet till prövning.

Vi anser att tvistelösningsmekanismen ska utgå från tre viktiga principer:

1) En tvistelösningsmekanism innebär inte att företag eller privatpersoner ges möjlighet att inskränka rätten att lagstifta eller att ändra demokratiskt fattade beslut som sådana,
2) företag som drabbas av beslut av det offentliga som inskränker deras möjlighet att bedriva verksamhet skall enligt vedertagna principer ha möjlighet att få rätten till kompensation prövad, och
3) en sådan prövning skall kunna hanteras i en rättsprocess på ett sätt som är oberoende av de tvistande parterna, rättssäkert, snabbt, kostnadseffektivt och transparent.

---

[1] Investeringsskyddsavtal (BITs) – så funkar de; Kommerskollegium, maj 2013 – första tryckningen. ISBN: 978-91-86575-58-8

Ett handelsavtal mellan EU och USA kommer att fungera som modell för framtida avtal i och med andra delar av världen. Det är därför mycket viktigt att avtalet är heltäckande och noggrant skrivet. Det kommer att bli svårt att argumentera för ett starkt investeringsskydd och gedigna tvistelösningsmekanismer i framtida handelsavtal om detta inte finns med som en del i det avtal som nu förhandlas.

Cecilia Fahlberg Unionen	Anders Ferbe IF Metall	Ulf Bengtsson Sveriges Ingenjörer
Åke Svensson Teknikföretagen	Per Hidesten Industriarbetsgivarna	

Om svensk export och import

Sverige är ett av världens mest exportberoende länder. De senaste tio åren (2004–2013) har den svenska exporten i genomsnitt uppgått till 53 procent av BNP. År 1995 stod exporten för 40 procent och 1970 för 25 procent.

När det gäller handeln med USA är exporten av industriprodukter och importen av företagstjänster viktigast för svensk ekonomi. En stor del av importen består av forsknings- och utvecklingstjänster till svenska företag som syftar till att stärka företagens kompetens. En ytterligare öppning av handeln med USA bedöms öka Sveriges export till USA med 17 procent.

Industrin är oerhört betydelsefull för Sverige. Mer än tre fjärdedelar av den samlade svenska exporten består av industrivaror och så kallade industrinära tjänster. Industrin står för cirka 20 procent av BNP och sysselsätter cirka en miljon personer, vilket motsvarar mer än 20 procent av sysselsättningen.